

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Mawrth 2020

YN BRESENNOL: Cynghorydd Aled Morris Jones (Cadeirydd)

Cynghorwyr Lewis Davies, John Griffith, Richard Griffiths, Bryan Owen, Alun Roberts, J. Arwel Roberts

Aelodau Portffolio

Cynghorydd Llinos Medi Huws (Arweinydd ac Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol)

Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas (Aelod Portffolio ar gyfer Busnes Corfforaethol)

Cynghorydd Richard Dew (Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)

WRTH LAW:

Prif Weithredwr

Dirprwy Brif Weithredwr

Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro (ar gyfer eitem 2)

Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid (ar gyfer eitem 3)

Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad (ar gyfer eitem 3)

Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) (MY) (ar gyfer eitem 2)

Prif Swyddog Rheoli Gwastraff (IH) (ar gyfer eitem 3)

Rheolwr Sgriwtini (AGD)

Pwyllgor Swyddog (ATH)

YMDDIHEURIADAU:

Cynghorwyr Richard O. Jones, Dylan Rees, Nicola Roberts, Mrs Anest Frazer (Aelod Cyfetholedig), Cynghorwyr R. Meirion Jones (Aelod Portffolio ar gyfer Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant a Phobl Ifanc) Cynghorydd Robin Williams (Aelod Portffolio Cyllid)

**HEFYD YN
BRESENNOL:**

Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc, Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo), Pennaeth Gwasanaeth (Gwasanaethau Tai), Pennaeth Gwasanaeth (Economaid a Rheoleiddio) Dros Dro, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, Swyddog Sgriwtini (SR)

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

2 PROTOCOL SIARAD CYHOEDDUS - PWYLLGORAU SGRIWTINI

Cafodd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro a oedd yn cynnwys y Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgriwtini ei gyflwyno i'r

Pwyllgor ei ystyried a chynnig sylwadau cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ac wedyn i'r Cyngor Llawn i benderfynu a fyddai'n cael ei fabwysiadu ai peidio.

Cyflwynodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Busnes Corfforaethol y Protocol i'r Pwyllgor gan ddweud ei fod wedi'i gynllunio i gynorthwyo Cadeiryddion Sgriwtini yn eu gwaith heb effeithio ar eu hawdurdod na'u pwerau ac i ddarparu proses glir a hygyrch i'r cyhoedd allu lleisio eu barn i'r pwyllgorau sgriwtini.

Dyweddodd y Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) fod datblygiadau deddfwriaethol diweddar wedi pwysleisio gofyniad cyfreithiol i wrando ar lais y cyhoedd a bod cynnwys y cyhoedd yn hanfodol wrth i Gynghorau wneud penderfyniadau. O dan y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd, 2019 y rhagwelir y bydd yn derbyn Cydsyniad Brenhinol yn ystod Haf 2020, mae dyletswydd i annog pobl leol i gymryd rhan mewn llywodraeth leol. Mae rhesymau ymarferol hefyd dros gyflwyno'r Protocol o ran sicrhau cysondeb a thryloywder i'r cyhoedd, i'r Aelodau ac i Swyddogion. Mae'r ddeddfwriaeth yn canolbwyntio ar alluogi pobl leol i leisio'u barn ynglŷn â materion sy'n effeithio arnynt, neu a allai effeithio arnynt. Er ei bod yn bosibl siarad yn gyhoeddus mewn pwyllgorau craffu ar hyn o bryd, gan nad oes canllaw gweithdrefnol wedi'i gyhoeddi, efallai nad yw'r cyhoedd yn ymwybodol eu bod yn gallu gwneud hynny. Mae'r Protocol yn rhoi cyfle i roi canllawiau clir, teg a ffurfiol ar waith i roi gwybod i'r cyhoedd ac Aelodau'r Pwyllgor am y trefniadau ac i sicrhau bod y disgwyliadau ynghylch y broses siarad cyhoeddus yn cael eu rheoli. Yn amodol ar gymeradwyaeth, bydd y Protocol terfynol yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor yn ogystal ag ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol fel y gall y pwyllgorau Sgriwtini gyrraedd y cyhoedd, gan gynnwys cynulleidfaoedd nad yw o bosibl wedi'u cyrraedd o'r blaen.

O ran manylion y Protocol, cyfeiriodd y Swyddog at y prif ddarpariaethau fel a ganlyn—

- Bydd y Swyddogion yn ymgymryd â'r gwaith gweinyddol o dan y Protocol mewn ymgynghoriad â'r Cadeirydd Sgriwtini perthnasol;
- Gall aelodau'r cyhoedd wneud cais i siarad mewn cyfarfod o Bwyllgor Sgriwtini os ydynt wedi cyflwyno cais ysgrifenedig i'r Swyddog Sgriwtini o leiaf 3 diwrnod gwaith cyn cyfarfod y Pwyllgor. Rhaid gwneud y cais ysgrifenedig gan ddefnyddio'r ffurflen berthnasol o wefan y Cyngor a dylid annog y cyhoedd i'w hanfon ar-lein.
- Dylai unrhyw geisiadau/dogfennau ysgrifenedig hefyd fod ar gael 3 diwrnod gwaith cyn cyfarfod y pwyllgor ar yr un pryd ag y cofrestrir y cais i siarad. Mae hyn yn sicrhau cydbwysedd teg rhwng caniatáu digon o amser i'r unigolyn gofrestru cais i siarad a pharatoi'r wybodaeth berthnasol, a sicrhau bod gan Swyddogion ddigon o amser i wneud y trefniadau gweinyddol angenrheidiol gan gynnwys gwirio addasrwydd unrhyw ddeunydd a gyflwynir. Mae hefyd yn rhoi amser i Aelodau'r Pwyllgor baratoi ar gyfer y wybodaeth a gyflwynir.
- Caiff aelodau'r cyhoedd eu hannog i adolygu Blaen Raglenni Gwaith Pwyllgorau Sgriwtini sy'n nodi'r pynciau y bwriedir eu hystyried – mae'r Protocol yn cynnwys dolen ddigidol i'r rhaglenni gwaith.
- Gall un person siarad o bob grŵp neu blaid os oes gan bob grŵp neu blaid rywbeth gwahanol i'w ddweud. Y nod yw sicrhau bod y Pwyllgorau'n clywed pob safbwynt, ond nad yw'r cyfraniadau'n ailadroddus. Bydd gan Gadeirydd y Pwyllgor ddisgresiwn i ganiatáu i ail/trydydd siaradwr gyda'r un persbectif mewn achosion eithriadol a lle mae'n amlwg bod dadleuon gwahanol i'w clywed. Yn unol â phwerau cyfreithiol, bydd gan Gadeirydd y Pwyllgor ddisgresiwn o hyd o ran arfer pwerau wrth lywyddu dros y cyfarfod. Eglurir hynny yn y Protocol.
- Bydd pob siaradwr yn cael pum munud i wneud eu cyfraniad.

Mewn ymateb i gwestiynau'n codi o'r adroddiad, eglurodd Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro a'r Cyfreithiwr (Llywodraethu Corfforaethol) ymhellach

—

- O ran awdurdodau eraill sydd wedi cyhoeddi protocol ar gyfer siarad cyhoeddus mewn pwyllgor sgriwitini, gall yr amser a neilltuir i bobl siarad yn gyhoeddus mewn cyfarfod amrywio, gyda rhai awdurdodau'n caniatáu 5 munud i bob siaradwr ac eraill yn caniatáu 3 munud.
- Bod y Protocol yn darparu ffordd drefnus a strwythuredig i aelodau'r cyhoedd roi eu barn ar faterion sydd o bwys iddynt, ond nid yw'n caniatáu i aelodau'r cyhoedd gynnal trafodaeth gydag aelodau'r Pwyllgor Sgriwitini.
- O ran gwneud cais a chyflwyno gwybodaeth, ystyrir bod angen y cyfnod rhybudd o dri diwrnod er mwyn rhoi digon o amser i Swyddogion weinyddu'r cais ac i gadarnhau bod unrhyw ddogfennau a gyflwynir yn dderbyniol ac yn unol â'r amserlen statudol ar gyfer cyhoeddi papurau Pwyllgor. Ni ddylid ystyried cyhoeddi'r rhaglen fel yr unig ffordd o godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o bynciau Craffu a'r hawl i siarad arnynt; os caiff y Protocol ei fabwysiadu, cynigir y dylid tynnu sylw ato drwy ddolen yn y Blaen Raglen Waith. Hefyd, gan fod y Cyngor yn cynnal nifer o ymgynghoriadau cyhoeddus ffurfiol, efallai y bydd yn bosibl cynnwys datganiad safonol yn y wybodaeth am bob ymgynghoriad i dynnu sylw at hawl y cyhoedd i ofyn am gael siarad yng nghyfarfod y Pwyllgor Sgriwitini pan fydd y mater yr ymgynghorir arno yn cael ei drafod. Y nod fyddai darparu cyfarwyddiadau mewn manau eraill am yr hawl i siarad mewn Pwyllgorau Sgriwitini a'r busnes a drafodir ynddynt fel nad yw'r cyhoedd yn dibynnu ar raglenni a phapurau a gyhoeddir i gael y wybodaeth hon.

Er bod y rhan fwyaf o'r Pwyllgor yn gefnogol i'r Protocol fel y'i cyflwynwyd, ac yn derbyn ei fod yn ceisio ffurfioli ac egluro trefniadau siarad cyhoeddus ym Mhwyllgorau Sgriwitini y Cyngor, roedd y Cyngorwyr Aled Morris Jones, Lewis Davies a Bryan Owen yn pryderu bod y protocol yn cyfyngu'n ormodol ar aelodau'r cyhoedd o ran yr amser a roddir iddynt wneud cais a chyflwyno gwybodaeth, ac i annerch y cyfarfod. Gallai ychwanegu at y pwysau ar unigolion a allai fod yn nerfus ynghylch siarad yn gyhoeddus neu deimlo'n emosiynol am y mater y dymunir siarad arno. Teimlai'r tri Aelod fod y trefniadau anffurfiol presennol o dan gyfarwyddyd y Cadeirydd wedi gwasanaethu'r Pwyllgor Sgriwitini Corfforaethol yn dda hyd yn hyn.

Ar ôl trafod y mater a bwrw pleidlais arno, penderfynodd y Pwyllgor Sgriwitini Corfforaethol gytuno â'r Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgriwitini fel y'i cyflwynwyd ac i'w argymhell i'r Pwyllgor Gwaith. (Pleidleisiodd y Cyngorwyr Aled Morris Jones, Lewis Davies a Bryan Owen yn erbyn)

3 MONITRO PERFFORMIAD : CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL CH3 2019/20

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid yn cynnwys y trydydd Cerdyn Sgorio am y flwyddyn ariannol 2019/20 sy'n darlunio sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol ar ddiwedd Chwarter 3 i'r Pwyllgor ei ystyried a chraffu arno.

Adroddodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Busnes Corfforaethol ei bod yn braf gallu adrodd bod 86% o ddangosyddion perfformiad ar ddiwedd Chwarter 3 yn parhau i berfformio'n uwch na'r targed neu o fewn goddefiant o 5% o'u targedau a bod y Cyngor yn parhau i wella wrth ddarparu ei wasanaethau.

Cadarnhaodd y Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad fod Cerdyn Sgorio Chwarter 3 yn adlewyrchu un o berfformiadau gorau'r Cyngor ers cyflwyno adroddiad monitro'r cerdyn sgorio yn 2013. Mae DPA monitro perfformiad ar gyfer 2019/20 yn cydfynd â thri amcan strategol y Cyngor; ar ddiwedd Chwarter 3 mae'r perfformiad a fesurwyd felly wedi bod fel a ganlyn –

- O dan Amcan 1 (Sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir) mae 9 o'r 13 DPA yn Wyrdd.

- O dan Amcan 2 (Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib) mae 12 o'r 17 DPA yn Wyrdd.
- O dan Amcan 3 (Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol gyda newid a datblygiadau tra'n amddiffyn ein hamgylchedd naturiol) Mae 4 o'r 6 DPA yn Wyrdd a 2 yn Felyn.

Wrth drafod yr adroddiad, gofynnodd y Pwyllgor i'r swyddogion ddadansoddi ac esbonio ymhellach yr agweddau canlynol ar berfformiad nad oeddent yn cyrraedd y targed. Dywedwyd wrth y Pwyllgor –

- O ran *Dangosydd (04b) – Cyfanswm canran y cwynion yr ymatebwyd yn ysgrifenedig iddynt o fewn 15 diwrnod (Gwasanaethau Cymdeithasol)* a oedd yn GOCH gyda pherfformiad o 59% yn erbyn targed o 80%, fod y Gwasanaeth yn gweithio gyda'r Swyddog Cwynion i wella perfformiad a gyda rheolwyr tîm i sicrhau ymateb amserol i gwynion. Fodd bynnag, nid yw'r ffigur yn adlewyrchu'r ffaith bod y Gwasanaeth yn gofyn am gyntundeb yr achwynydd i fynd y tu hwnt i'r amserlen mewn achosion lle mae'r gŵyn yn gymhleth, a'i fod yn diweddar'u'r achwynydd am y sefyllfa. Er bod y Gwasanaeth yn ymateb yn brydlon wrth dderbyn cwyn a hefyd wrth drafod y gŵyn gyda'r achwynydd, dim ond o ran darparu ymateb ysgrifenedig y mae'r Gwasanaeth yn tanberfformio.
- O ran *Dangosydd 19 - Cyfradd y bobl sy'n cael eu cadw yn yr ysbyty tra'n aros am ofal cymdeithasol am bob 1000 o'r boblogaeth 75+ oed* a oedd yn GOCH ar y cerdyn sgorio gyda pherfformiad o 6 yn erbyn targed o 3, yn gyffredinol mae'r contractau gofal cartref newydd ar sail ardal yn helpu i ryddhau pobl yn gyflym pan fydd ganddynt becynnau wedi'u sefydlu. Fodd bynnag, oherwydd y pwysau o sicrhau ein bod yn darparu gwasanaeth ail-alluogi i bawb sy'n newydd i wasanaethau, mae sicrhau capasiti digonol yn her. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae'r Gwasanaeth yn ceisio sicrhau bod y rhai sy'n derbyn gwasanaeth ail-alluogi angen y gwasanaeth hwnnw mewn gwirionedd, a bod y Gwasanaeth yn gweithio i symud unigolion pan fydd y cyfnod ail-alluogi wedi'i gwblhau. Mae'r Gwasanaeth yn parhau i gryfhau ei bartneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i hwyluso'r broses o ryddhau unigolion yn brydlon o ysbytai gan roi sylw penodol i ysbytai cymunedol. Yn ogystal â hyn, bydd y Gwasanaeth yn adolygu prosesau mewnol drwy gynnal cyfarfodydd wythnosol â'r darparwr gwasanaethau ail-alluogi er mwyn sicrhau bod pob ysbyty'n rhyddhau unigolion yn brydlon.
- O ran *Dangosydd 43 – Canran yr achosion gorfodaeth cynllunio yr ymchwiliwyd iddynt cyn pen 84 diwrnod*, a oedd yn OREN gyda pherfformiad o 69% yn erbyn targed o 80%, mae cynnydd da yn parhau i gael ei wneud o ystyried y llwyth gwaith oedd wedi cronni yn y maes hwn ac mae'r perfformiad presennol yn dangos cynnydd sylweddol wrth i brosesau newydd ddechrau gwreiddio ac yn sgil gwella capasiti ac arbenigedd ac wrth i'r llwyth gwaith gael ei glirio. Rhagwelir y bydd y gwelliant hwn yn parhau dros weddill y flwyddyn ariannol ac mae disgwyl y bydd y Gwasanaeth Gorfodi yn dechrau 2020/21 mewn sefyllfa gryfach.
- O ran *Dangosydd 8 – nifer yr ymweliadau â chanolfannau hamdden* a oedd yn Oren ar y Cerdyn Sgorio gyda pherfformiad o 385k o ymweliadau yn erbyn targed o 396K o ymweliadau, roedd y targed a osodwyd ar gyfer 2019/20 yn seiliedig ar berfformiad prysur yn 2018/19. Oherwydd rhywfaint o waith cynnal a chadw ac uwchraddio hanfodol i'r canolfannau hamdden, ni fu'n bosibl cyrraedd y targedau arfaethedig hyd yma eleni. Fodd bynnag, mae nifer y taliadau debyd uniongyrchol wedi cynyddu dros y flwyddyn ddiwethaf, a thrwy hynny yn sicrhau bod llif incwm cyson yn cael ei dderbyn pan nad yw nifer yr ymwelwyr yn cyrraedd targedau. Er y dylai cynnydd yn y ffigurau ar gyfer y cyfnod o fis Ionawr i fis Mawrth weld perfformiad yn dod yn nes at y targed, mae mwy o uwchraddio a gwaith atgyweirio ar ôl y difrod a wnaed gan stormydd yn ystod y tywydd garw diweddar yn debygol o gael effaith ar berfformiad Ch4. Mewn ymateb i gais i egluro'r broses yn rhybuddio bod caffis o fewn canolfannau hamdden yn cau – tynnwyd sylw at y ffaith na chafodd plant ysgol lawer o rybudd ymlaen llaw, os o gwbl. Rhoddwyd sicrwydd y byddai'r mater yn cael ei godi gyda'r rheolwyr perthnasol ac y byddai ymateb yn cael ei anfon at

aelodau'r Pwyllgor gan gadw mewn cof hefyd fod peiriannau gwerthu yn cael eu darparu pan na ddarperir caffï.

- O ran *Dangosydd 17 – Gwasanaethau Landlord: Nifer y dyddiau a gymerir ar gyfartaledd i gwblhau gwaith trwsio* a oedd yn Goch ar y Cerdyn Sgorio gyda pherfformiad o 15.49 diwrnod yn erbyn targed o 12 diwrnod, mae'r newid yn y Polisi Atgyweirio a Chynnal a Chadw ym mis Hydref, 2018 wedi cael effaith ar y dangosydd hwn fel y nodwyd yn Chwarter 2. Bydd y Gwasanaeth Tai yn parhau i fonitro'r dangosydd hwn a chymryd camau yn ôl yr angen i wella perfformiad
- O ran *Dangosydd 36 – Gwasanaethau Landlordiaid: Canran y rhent a gollwyd oherwydd bod eiddo'n wag* a oedd yn Goch ar y cerdyn sgorio gyda 1.55% wedi'i gollu yn erbyn targed o 1.15%, mae perfformiad gwael Dangosydd 35 ar y cerdyn sgorio (nifer y dyddiau a gymerir ar gyfartaledd i osod unedau y gellir eu gosod) yn Ch1 a Ch2 wedi cael effaith ar y Dangosydd hwn ac ni fu'n bosibl cymryd yn ôl cymaint ag y gobeithiwyd. Mae rhai eiddo wedi bod yn wag am fwy o amser nag y byddai'r Gwasanaeth wedi'i ddymuno wrth fynd i'r afael â gwaith oedd heb ei gwblhau mewn perthynas â "methiannau derbyniol" (lle mae'r tenant wedi gwrthod mynediad i waith SATC) i sicrhau eu bod yn cyrraedd Safonau Ansawdd Tai Cymru, tra bod eraill e.e. yr unedau yn Llawr y Dref - er eu bod nawr yn barod i'w gosod - yn wag tra bod y gwasanaeth yn ceisio sicrhau'r tenantiaethau mwyaf addas. Mae'r ffactorau hyn yn ogystal â gosod targed uchelgeisiol iawn ar gyfer y dangosydd hwn wedi cyfrannu at y perfformiad islaw'r targed.
- O ran *Dangosydd 38 - Canran y gwastraff sy'n cael ei aildddefnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio* roedd y Pwyllgor am wybod pam fod y dangosydd yn Felyn ar y Cerdyn Sgorio pan fo perfformiad ailgylchu'r awdurdod ymhlith yr uchaf yn genedlaethol yn y DU. Dywedodd y Prif Swyddog Rheoli Gwastraff fod y Gwasanaeth wedi bod yn archwilio'r dangosydd hwn yn fewnol oherwydd bod y ganran yn ymddangos yn isel. Yn flaenorol, casglwyd gwastraff bin DU yr Awdurdod gan Potters Waste Management gyda rhwng 120 a 140 tunnell o ddeunydd ychwanegol y gellid ei ailgylchu yn cael ei dynnu o'r gwastraff hwn gan Potters yn y cyfnod rhwng Ebrill a Mai 2018 ac unrhyw wastraff gweddilliol yn cael ei allforio i Sweden. Yn dilyn tân ar y safle, bu gostyngiad y ffigur hwn i 40 tunnell y mis. Mae gwastraff bin du yr Awdurdod bellach yn mynd i gyfleuster Parc Adfer ac er bod hyn yn gadarnhaol o safbwynt datgarboneiddio, nid yw'r gwastraff yn cael ei drin ymlaen llaw yn yr un ffordd ag yr oedd gan Potters; mae hwn yn fater y mae'r Gwasanaeth yn ymchwilio iddo. Ar nodyn cadarnhaol, defnyddir y gwastraff a losgir i gynhyrchu trydan a chaiff y lludw a geir yn ei sgil ei ailgylchu.
- O ran gwytnwch Gwasanaethau yn gyffredinol, yr oedd y Pwyllgor am gael sicrwydd yn ei gylch, yn enwedig yng ngoleuni'r pwysau ychwanegol a allai fod ar wasanaethau yn sgil effaith Coronafeirws, dywedodd y Pwyllgor fod gan bob gwasanaeth gynllun parhad busnes yn ei le a bod yr uwch dîm arweinyddiaeth yn monitro'r sefyllfa. Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yw'r pwynt cyswllt yn Ynys Môn ar gyfer cyfathrebu ar lefel ranbarthol. Mae'r rhanbarth yn ei thro mewn cysylltiad ag Iechyd Cyhoeddus Cymru i hysbysu'r cyhoedd ac mae Iechyd Cyhoeddus Cymru ynghyd â Llywodraeth Cymru yn darparu diweddariadau rheolaidd. Caiff Cynlluniau Parhad Busnes y gwasanaethau eu diweddarau hefyd yn unol â hynny.

Ar ôl ystyried yr holl wybodaeth a gyflwynwyd yn ogystal â'r esboniadau a ddarparwyd gan y swyddogion yn y cyfarfod ar y pwyntiau a godwyd, penderfynwyd nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn eu rheoli i sicrhau gwelliannau i'r dyfodol fel y'u hamlinellwyd ac i argymhell y mesurau lliniaru cysylltiedig.

NI CHYNIGIWDYD UNRHYW GAMAU YCHWANEGOL

4 MONITRO CYNNYDD: CYNLLUN DATBLYGU'R GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn amlinellu'r cynnydd a wnaed hyd yma o ran gweithredu'r Cynllun Datblygu Gwasanaethau Cymdeithasol i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Dywedodd yr Arweinydd a'r Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol fod y diweddariad yn darparu gwybodaeth am y gwaith/gweithgareddau sy'n cael neu wedi'u cyflawni mewn ymateb i Adolygiad Perfformiad Awdurdod Lleol AGC (Llythyr Adolygu dyddiedig Hydref 2019) a'i ymweliad monitro â Gwasanaethau Plant (cafwyd yr adborth ar Hydref 2019), ac fel rhan o waith parhaus y Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'r Gwasanaeth yn ymwybodol o'r hyn sydd angen ei wneud i wynebu heriau gwelliant parhaus ac mae'n parhau i ymrwymo i'r dasg.

Nododd y Pwyllgor y wybodaeth a gyflwynwyd a gofynnodd am sicrwydd bod y Gwasanaeth yn rheoli'r risg a berir gan alw cynyddol yn enwedig mewn perthynas â chyllidebau Gwasanaethau Oedolion lle rhagwelir y bydd gorwariant sylweddol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Dywedodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y gorwariant rhagamcanol yn deillio'n rhannol o faterion yn y gorffennol. Mae'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2020/21 yn ceisio unioni'r meysydd hynny lle bu gorwariant yn y gorffennol. Mae'r Gwasanaeth yn parhau i graffu ar wariant o fewn Gwasanaethau Oedolion ac mae wedi rhoi cynllun ar waith i fonitro gwariant yn y maes hwn a bydd yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Sgriwtini. Mae rheoli gwariant mewn gwasanaeth sy'n seiliedig ar alw yn her ac mae Gwasanaethau Oedolion wedi bod dan bwysau yn ddiweddar yn sgil atgyfeiriadau cost uchel y mae rhai ohonynt wedi'u trosglwyddo o Wasanaethau Plant, rhai ohonynt o ganlyniad i unigolion yn symud i mewn i'r ardal. Mae poblogaeth sy'n heneiddio hefyd yn ffactor sy'n cyfrannu at y pwysau ar Wasanaethau Oedolion. Ychwanegodd y Swyddog fod y pwysau yma wedi bod yn waeth yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf a'u bod wedi arwain at orwariant yn y gwasanaeth ar gyfer pob un o'r blynyddoedd hynny; cyn hynny, roedd Gwasanaethau Oedolion yn perfformio yn ôl y gyllideb.

Mewn ymateb i gwestiwn am werth y cyfleuster gofal ychwanegol yn Hafan Cefni o ran lleihau'r pwysau ar Wasanaethau Oedolion, cadarnhaodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y cyfleuster, wrth gynnig cyfle i bobl hŷn fyw'n annibynnol ac fel dewis amgen i ofal preswyl, yn profi'n werthfawr. Mae'r cyfleuster bellach yn llawn, a phe ba angen darparu ar gyfer holl drigolion Hafan Cefni mewn ffyrdd eraill, yna byddai'r pwysau ar Wasanaethau Oedolion wedi bod yn llawer mwy.

Penderfynwyd –

- **Cadarnhau bod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn fodlon â graddau'r cynnydd a'r gwelliannau a wnaed hyd yma o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol, a'i fod**
- **Yn argymhell i'r Pwyllgor Gwaith bod cynnydd a graddau'r gwelliannau o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol yn ddigonol.**

NI CHYNIGIWDYD UNRHYW GAMAU YCHWANEGOL

5 BLAEN RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini, a oedd yn cynnwys Blaen Raglen Waith y Pwyllgor hyd at ddiwedd mis Ebrill, 2020 i'w ystyried.

Dywedodd y Rheolwr Sgriwtini, gan nad oedd unrhyw fater wedi'i amserlennu i'w drafod yn ystod mis Ebrill y Pwyllgor, 2020 fod angen penderfynu a ddylid parhau â'r cyfarfod ai peidio. Cytunodd y Pwyllgor, gan nad oedd eitemau ar gyfer y cyfarfod ym mis Ebrill, y dylid gohirio'r cyfarfod.

Penderfynwyd–

- **Cytuno i fersiwn gyfredol y Blaen Raglen Waith ar gyfer 2019/20 yn amodol ar ganslo cyfarfod mis Ebrill, 2020 y Pwyllgor.**
- **Nodi'r cynnydd a wnaed hyd yma o ran gweithredu'r Blaen Raglen Waith.**

**Cynghorydd Aled Morris Jones
Cadeirydd**